

ZÁLUDNOSTI DIGITÁLNE LEN TRÉNOVANÝ MOZOG ZVLÁDNE / DIGITAL TRICKS, ONLY A TRAINED BRAIN CAN HANDLE

Týždeň slovenských knižníc je na Slovensku výnimočným podujatím, ktorého základným cieľom je ich pozitívne zviditeľňovanie prostredníctvom rôznych podujatí a aktivít. Knižnice popri plnení svojho základného poslania – poskytovania knižnično-informačných služieb, umožňujú používateľom a návštevníkom stretávať sa, vytvárajú im podmienky na vzdelávanie a zabezpečujú prístup k informáciám.

Knižnice sú zdrojom a zárukou kvalitných informácií aj v dobe digitálnej. Digitalizácia prináša spoločnosti bezpochyby veľké benefity, ale aj riziká, a preto sa potreba vzdelávania v tejto oblasti stáva nevyhnutnou pre všetky vekové skupiny obyvateľov. Od tých najmenších až po najstarších – seniorov.

Tekovská knižnica v Leviciach reagovala na výzvu spoločnosti SK-NIC prostredníctvom Nadácie Pontis a bola ešte v r. 2022 úspešná v žiadosti o podporu svojho projektu *Záludnosti digitálne len tréno-*

Skupina účastníkov kurzu pri riešení úloh zameraných na tréning pamäti

vaný mozog zvládne. Náš projekt bol bezplatný, podporoval vzdelávanie v oblasti informačno-komunikačných technológií, zlepšovanie komunikačných zručností seniorov v digitálnom svete a ich bezpečné využívanie. Ako už názov projektu napovedá, išlo o spojenie informačného vzdelávania a trénovanie kognitívnych schopností so zameraním na pamäť. Každé stretnutie začínalo kognitívnou rozcvičkou, ktorá bola pripravená v súlade s témou „vyučovacej hodiny“. Tréningy pamäti boli doplnujúcou aktivitou kurzu a mali napomôcť zlepšeniu vnímania a prijímaniu nových vedomostí a ich ukladaniu do dlhodobej pamäti. Cieľom projektu bolo zvýšenie kvalifikácie seniorov v digitálnom svete t. j. zvládnutím práce s počítačmi, tabletmi či vlastnými mobilmi. Počas trvania vzdelávacieho kurzu sme sa ich snažili naučiť pracovať s vyhľadávačmi, zvládnuť mailovú komunikáciu, prikladať súbory, fotografie, vedieť sa orientovať na sociálnych sieťach a iné praktické veci, ktoré im môžu zlepšiť komunikáciu s úradmi, s priateľmi a so vzdialenou rodinou.

Projekt knižnica zrealizovala na jeseň, ale všetci absolventi sa dožadovali jeho pokračovania aj v r. 2023 akousi „nadväzujúcou“, ktorá bola ukončená práve v Týždni slovenských knižníc. Lektori, všetko pracovníci knižnice: trénerka pamäti, ktorá bola zároveň aj autorkou projektu, informatik a správkyňa web stránky, zamerali voľné pokračovanie projektu na problematiku hoaxov a dezinformácií šíriacich sa v internetovom prostredí. Zo skúseností vieme, že keď sa už seniori naučia zvládať

informačné technológie a komunikačné sociálne siete, sú na nich veľmi aktívni. Zároveň sú používateľskou skupinou, ktorá je dôverčivá a ľahko uverí neovereným a dezinformačným správam. Pri prezentácii simulovaných príkladov seniori s úžasom pozorovali, ako ľahko môžu pri neuváženej poskytnutí údajov, prísť o úspory, ale tiež to, ako dokážu niektoré médiá a konšpiračné weby prekrútiť informácie. Poukázali sme aj na nebezpečenstvo polarizá-

Účastníci kurzu záludnosti digitálnych ... spoločne s lektorkou knižnice len nie tak veľmi ľahko sme sa vedeli zabaviť aj sami na sebe.

cie spoločnosti, ktorá vzniká pri mnohých spoločenských témach, kedy sa vytvárajú dve skupiny ľudí s protichodnými názormi. Anonymný svet sociálnych sietí dáva možnosť napísať to, čo by človek v priamom rozhovore nikdy nevyšiel. Medzi ľuďmi sa vytvárajú názorové priepasti. Vedie to k mnohým sporom medzi priateľmi, či rodinnými príslušníkmi. Ako keby sa vytrácali umiernené názory, čím sa zvyšujú negatívne emócie, ako sú strach, bezmocnosť a rozhorčenie.

Moderné technológie na jednej strane významne zlepšujú informovanosť, kontakty a komunikáciu v spoločnosti, ale zároveň napomáhajú šíreniu falošných informácií. Aj preto je dôležité vzdelávať ľudí, vysvetľovať a hovoriť im o nebezpečenstvách konšpiračných teórií a polopráv, ktoré môžu ovplyvniť ich doteraz zdravé názory. V knižniciach je priestor realizovať podobné vzdelávacie aktivity a šíriť osvetu, ktorá je v danom čase aktuálna a veľmi potrebná.

Eva Bajanová, autorka projektu
Tekovská knižnica v Leviciach
tksluzby@kniznicalevice.sk